

แบบรายงานการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565

ประเด็นที่ 4 สุขภาพกลุ่มวัย สุขภาพจิต

หัวข้อ บูรณาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

จังหวัด สมุทรปราการ เขตสุขภาพที่ 6 รอบที่ 2/2565

วันที่ 4-5 กรกฎาคม 2565

1.หน่วยงานที่รับผิดชอบ (กรม/กอง/ศูนย์วิชาการ)

หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก: กรมการแพทย์

หน่วยงานผู้รับผิดชอบร่วม: กรมอนามัย, กรมสุขภาพจิต, กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

2. วิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่

จังหวัดสมุทรปราการมีผู้สูงอายุ ร้อยละ 16.62 (ผู้สูงอายุ 225,408 คน จากประชากรทั้งหมด 1,356,449 คน) ส่วนมากเป็นผู้สูงอายุตอนต้น ร้อยละ 59.07 สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุน้อยกว่าระดับเขต (ร้อยละ 16.39) และประเทศ (ร้อยละ 18.50) อำเภอที่มีผู้สูงอายุมากที่สุดคือ อำเภอพระประแดง ร้อยละ 21.14 รองลงมาคือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ ร้อยละ 17.64 และอำเภอบางบ่อ ร้อยละ 15.68 ตามลำดับ การคัดกรองประเมินความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน (Barthel Activities of Daily Living : ADL) ปีงบประมาณ 2565 คัดกรอง ร้อยละ 66.81 (ผู้สูงอายุที่คัดกรอง ADL 122,025 คน จากทั้งหมด 182,650 คน) พบผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ดี (กลุ่มติดสังคม) ร้อยละ 98.43 ช่วยเหลือตัวเองได้บ้าง (กลุ่มติดบ้าน) ร้อยละ 1.08 และช่วยเหลือตัวเองได้น้อยหรือไม่ได้เลย (กลุ่มติดเตียง) ร้อยละ 0.48 มีชมรมผู้สูงอายุทั้งหมด 74 ชมรม เป็นชมรมผู้สูงอายุคุณภาพ 8 แห่ง (ร้อยละ 10.81)

การคัดกรองกลุ่มอาการที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ (Geriatrics Syndrome) ได้แก่ โรคสมองเสื่อม คัดกรองได้ร้อยละ 60.94 พบความผิดปกติ ร้อยละ 0.57 ภาวะซึมเศร้า คัดกรองได้ร้อยละ 67.79 พบผิดปกติร้อยละ 0.09 ข้อเข่าเสื่อม คัดกรองได้ร้อยละ 61.06 พบผิดปกติ ร้อยละ 1.71 ภาวะหกล้ม คัดกรองได้ร้อยละ 61.25 พบผิดปกติ ร้อยละ 2.03 อำเภอที่พบผู้สูงอายุเสี่ยงต่อภาวะหกล้มมากที่สุดคือ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ ร้อยละ 5.12 รองลงมาคืออำเภอบางบ่อ ร้อยละ 3.76 และอำเภอพระประแดง ร้อยละ 3.21 การคัดกรองสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 61.29 พบผิดปกติ ร้อยละ 1.19

การคัดกรองซึมเศร้า (2Q) ในผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน ติดเตียง จำนวน 1,611 คน (เป้าหมาย 1,906 คน) คิดเป็นร้อยละ 84.52 โดยอำเภอที่มีผลคัดกรองซึมเศร้า 2Q สูงสุด คือ อำเภอบางเสาธง อำเภอเมืองสมุทรปราการ และอำเภอพระประแดง (ร้อยละ 94.55, 92.18 และ 84.15 ตามลำดับ) พบผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน ติดเตียงเสี่ยงซึมเศร้า จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 2.36 โดยผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน ติดเตียงที่เสี่ยงซึมเศร้าได้รับการประเมินต่อด้วยแบบประเมินโรคซึมเศร้า 9Q จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 57.89 ผลการประเมินไม่พบผู้มีภาวะซึมเศร้า (ข้อมูลจาก HDC หมวดส่งเสริมและป้องกันปัญหาสุขภาพจิต วันที่ 27 มิถุนายน 2565)

การสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ผู้สูงอายุปี 2565 จำนวน 8 ด้าน ผ่าน Blue Book Application เป้าหมายการสำรวจฯ จำนวน 13,626 คน มีการประเมินเข้ามา 14,537 คน ผลจากการสำรวจพฤติกรรมที่พึงประสงค์พบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ครบ 8 ด้าน จำนวน 12,234 คน (ร้อยละ 84.16) สำหรับพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์รายด้าน พบน้อยที่สุดคือ มีกิจกรรมทางกายที่ระดับปานกลางสะสม 150 นาที/สัปดาห์ ร้อยละ 89.5

รองลงมาคือ กินผักและผลไม้ได้วันละ 5 กำมือ เป็นประจำ ร้อยละ 92.69 และมีการนอนหลับอย่างเพียงพอ อย่างน้อยวันละ 7 – 8 ชั่วโมง ร้อยละ 93.67 จังหวัดได้นำผลการสำรวจฯ มาประกอบการจัดทำแผนการดูแลส่งเสริมสุขภาพรายบุคคล (Wellness Plan) ในชมรมผู้สูงอายุ โดยมีการวางแผนงานในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพดีชะลอชรา ชีวียืนยาว ในชมรมผู้สูงอายุ พื้นที่อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จำนวน 80 ราย ในวันที่ 22 กรกฎาคม 2565

การดำเนินงานตำบลที่มีระบบส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ผ่านเกณฑ์ในปี 2565 49 ตำบล ร้อยละ 98 (มีตำบลทั้งหมด 50 ตำบล จำแนกเป็น ตำบลผ่านเกณฑ์ในปี 62-64 จำนวน 18 แห่ง และตำบลที่ผ่านเกณฑ์ปี 59-61 และได้รับรองซ้ำในปี 65 (Re-Accreditation) จำนวน 31 แห่ง) การดำเนินงานตำบลฯ พบว่า ยังมีตำบลที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์และต้องทำการประเมินใหม่อีกครั้งในปี 2566 ทั้งหมด 1 อำเภอ 1 ตำบล ได้แก่ อำเภอพระประแดง ตำบลตลาด ยังไม่ผ่านเกณฑ์ในองค์ประกอบที่ 4 สาเหตุเกิดจากเป็นพื้นที่ของเอกชน ยังไม่มี Caregiver ในการปฏิบัติงาน ปัจจุบันมีการปรับคณะกรรมการ อปท. (เทศบาลพระประแดง) อยู่ในช่วงผลักดัน อปท. (เทศบาลพระประแดง) เข้าโครงการ long Term Care และใช้ Caregiver พื้นที่ข้างเคียงมาดำเนินการ มี Care Manager ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรฯ ขึ้นทะเบียนในโปรแกรม 3C จำนวน 130 คน และมีผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care Giver) ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรฯ ขึ้นทะเบียนในโปรแกรม 3C จำนวน 635 คน ผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงรายใหม่ปี 2565 จำนวน 323 คน ได้รับการจัดทำแผนการดูแลผู้สุขภาพรายบุคคล (Care Plan) ในระบบโปรแกรม 3C ปี 2565 จำนวน 315 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.52 และยอดสะสมการจัดทำ Care Plan ปี 2561 – 2565 จำนวน 1,985 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.52

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
1.พฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของผู้สูงอายุ	<p>กรมอนามัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศูนย์อนามัยที่ 6 ชี้แจงการส่งเสริมสุขภาพดีชะลอชรา ชีวียืนยาว, การใช้ฐานแอปพลิเคชัน BLUEBOOK และ การสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของผู้สูงอายุ ผ่านการประชุมชี้แจงแผนงานส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6 ปี 2565 (ระบบออนไลน์) <p>จังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ผู้สูงอายุ เป้าหมาย 13,626 คน สำรวจได้ 14,537 คน - แผนการดูแลส่งเสริมสุขภาพรายบุคคลในชุมชน (Individual Wellness Plan) จะมีการดำเนินงานโครงการสูงวัย เคลื่อนไหวดี สมองดี ชีวีมีสุขในแกนนำชมรมผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และอาสาสมัครสาธารณสุข อำเภอพระสมุทรเจดีย์ 	<p>กรมอนามัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชี้แจงการส่งเสริมสุขภาพดี ชะลอชรา ชีวียืนยาว, การใช้ BLUE BOOK APPLICATION และ การสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของผู้สูงอายุ ผ่านการประชุมชี้แจง แผนงานส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6 ปี 2565 (ระบบออนไลน์) - ขับเคลื่อนการดำเนินงานสมุดบันทึกสุขภาพผู้สูงอายุ (Bluebook application) และการจัดทำแผนดูแลสุขภาพ Wellness plan ผ่านชมรม/ร.ผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6 เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2565 ณ ห้องประชุมสัตบรรณ ศอ.6 มีผู้เข้าร่วมประชุมผ่านระบบออนไลน์ทั้งหมด 329 คน <p>จังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีผู้สูงอายุใช้ Blue Book Application จำนวน 16,734 คน

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
	เป้าหมายจำนวน 80 คน ในวันที่ 22 กรกฎาคม 2565	- ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ครบ 8 ด้าน ร้อยละ 84.16
2. สมองเสื่อม พลัดตกหกล้ม	<p>กรมอนามัย</p> <p>1. รูปแบบ/คู่มือชะลอชราชิวายีนยาว</p> <p>2. ส่งเสริมสนับสนุนความรู้ด้านสุขภาพผู้สูงอายุ ส่งเสริมการเคลื่อนไหวและออกกำลังกาย เพื่อลดโอกาสเสี่ยงในการหกล้มของผู้สูงอายุ</p> <p>จังหวัด</p> <p>จังหวัดสมุทรปราการ ได้ดำเนินการคัดกรองผู้สูงอายุ ภาวะสมองเสื่อม 111,299 คน (58.78) และภาวะพลัดตกหกล้ม 111,865 (59.10) จากจำนวนผู้สูงอายุ 182,650 คน (HDC 24 มิ.ย.65)</p>	<p>กรมอนามัย</p> <p>1. ศูนย์อนามัยที่ 6 ประชุมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมป้องกันการพลัดตกหกล้มของผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6 วันที่ 18 เมษายน 2565</p> <p>2. ศูนย์อนามัยที่ 6 จัดทำ “คู่มือป้องกันการพลัดตกหกล้มในผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6” เพื่อเป็นแนวทางป้องกันการพลัดตกหกล้ม เนื้อหาประกอบด้วย ความรู้การเปลี่ยนแปลงตนเองในผู้สูงอายุ ความรู้ด้านสุขภาพ การประเมินคัดกรอง ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวัน (ADL) การประเมินความเสี่ยงการพลัดตกหกล้ม การออกกำลังกายเสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ และการจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ</p> <p>จังหวัด</p> <p>อยู่ระหว่างการจัดตั้งคลินิกผู้สูงอายุ เมื่อคัดกรองแล้ว พบความผิดปกติ ทางหน่วยบริการสาธารณสุขในพื้นที่ จะดำเนินการส่งต่อเข้ารับการรักษาในคลินิกผู้สูงอายุในโรงพยาบาลแม่ข่ายต่อไป</p>
3. ตำบลที่มีระบบส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care)	<p>กรมอนามัย</p> <p>1. ขับเคลื่อนการดำเนินงานการส่งเสริมดูแลผู้สูงอายุระยะยาว เขตสุขภาพที่ 6</p> <p>2. ขับเคลื่อน Digital Health Platform (Blue Book app., โปรแกรม 3 C กรมอนามัย)</p>	<p>กรมอนามัย</p> <p>1. ศูนย์อนามัยที่ 6 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนานวัตกรรม ระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว เขตสุขภาพที่ 6 วันที่ 21-22 มิถุนายน 2565 ณ ห้องประชุมสัตบรรณ (ระบบออนไลน์)</p> <p>2. ประชุมติดตามการขับเคลื่อนการส่งเสริมสุขภาพวัยผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6 ประจำปี 2565 โดยใช้ Digital Health Platform (Blue Book โปรแกรม LTC กรมอนามัย) ผ่านระบบออนไลน์ วันที่ 11 พฤษภาคม 2565</p> <p>3. ศูนย์อนามัยที่ 6 จัดทำคลิป VDO ออกกำลังกายเพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้ม เนื้อหาประกอบด้วย การประเมินความเสี่ยงการพลัดตกหกล้ม และการ</p>

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
	<p>ระดับจังหวัด</p> <p>- ขับเคลื่อน/ติดตามการดำเนินงานตำบลที่มี ระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (LTC) ในชุมชนผ่านเกณฑ์และเร่งรัดการ ประเมินรับรองซ้ำใน ปี2565 (Re-Accreditation จำนวน 31 แห่ง) โดยมี การลงพื้นที่ และโทรประสานงานกับ ผู้รับผิดชอบงานใน ระดับพื้นที่เพื่อทำความเข้าใจ ในประเด็นที่มี การประเมินรับรองซ้ำใน ปี 2565</p>	<p>ออกกำลังกายเสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความยาว 15 นาที</p> <p>ระดับจังหวัด</p> <p>ขับเคลื่อนการดำเนินงาน LTC โดยจัดทำโครงการ เพื่อดูแลผู้สูงอายุกลุ่มพึ่งพิงอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - โครงการสูงวัย เคลื่อนไหวดี สมองดี ชีวิตมีสุข - โครงการขับเคลื่อนกองทุน Long term Care เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง จังหวัดสมุทรปราการ - ร้อยละ 98 ของตำบลที่มีระบบการส่งเสริมสุขภาพ ดูแล ผู้สูงอายุระยะยาว (LTC) ในชุมชนผ่านเกณฑ์

3.นวัตกรรมตัวอย่างที่ดี (ถ้ามี)

3.1 ผลงานนวัตกรรมระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว ดีเด่นระดับเขต ปี 2565 เครื่องออกกำลังกายเคลื่อนที่สำหรับผู้สูงอายุติดบ้าน (New normal) รพ.สต.สำโรงใต้ อ.พระประแดง

3.2 ตำบลที่มีระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ในชุมชนผ่านเกณฑ์ ดีเด่นระดับเขต ปี 2565 รพ.สต.เทพารักษ์ อ.เมืองสมุทรปราการ

4.ข้อเสนอแนะของผู้นิเทศ

4.1 สำหรับพื้นที่

- นำผลการคัดกรองสุขภาพจาก Bluebook application เป็นข้อมูลในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ
- ขยายผลการใช้นวัตกรรมเครื่องออกกำลังกายเคลื่อนที่สำหรับผู้สูงอายุติดบ้าน (New normal) ไปยังกลุ่มภาวะพึ่งพิงในพื้นที่อย่างครอบคลุม

- ส่งเสริมให้บุคลากรสาธารณสุขคัดกรองและประเมินโรคซึมเศร้าให้ครอบคลุมในกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะการคัดกรองโรคซึมเศร้า (9Q) พร้อมทั้งประเมินปัญหาอารมณ์ พฤติกรรม ในผู้สูงอายุติดบ้านติดเตียง และช่วยเหลือดูแลกลุ่มเสี่ยงให้ได้รับการประเมินโรคซึมเศร้า (9Q) ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

- ส่งเสริมให้บุคลากรสาธารณสุขนำองค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจากกรมสุขภาพจิตไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานคัดกรองปัญหาสุขภาพจิตและติดตามเยี่ยมบ้านเพื่อดูแลสังคมจิตใจผู้สูงอายุเสี่ยงซึมเศร้าให้ครอบคลุมทุกอำเภอ

4.2 สำหรับส่วนกลาง

- เร่งรัดการดำเนินงานพัฒนาระบบฐานข้อมูล Wellness Plan เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานในพื้นที่

- สนับสนุนสื่อความรู้การดูแลสังคมจิตใจผู้สูงอายุและแนวทางการดำเนินกิจกรรมวัดขึ้นใจในชุมชนต้นแบบ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของสมาชิกชุมชนในการดูแลสุขภาพจิตผู้สูงอายุ ให้สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง ในสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

ผู้รายงาน : นางสาวลลิตา สุกแสงปัญญา

ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

โทรศัพท์ : 062 335 5505

ผู้รายงาน : นางสาวจรรยา สอนภักดี

ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ ศูนย์สุขภาพจิตที่ 6

โทรศัพท์ : 093 398 9832

ผู้ตรวจรายงาน : นางยุพา ชัยเพชร

ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญ (ด้านโภชนาการ)

โทรศัพท์ : 094 479 4115

วัน/เดือน/ปี : 3 กรกฎาคม 2565